

Nr 5

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av motion om skydd mot publicering i massmedia av nedsättande uppgifter om enskild person.

I den till konstitutionsutskottet hänvisade motionen nr 602 i andra kammaren av herr *Börjesson* i Falköping hemställes, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag om vederbörliga lagändringar i enlighet med motionens syfte».

Motionen

Till motivering för sitt yrkande anför motionären bl. a.:

Enligt gällande rätt gives relativt stora möjligheter att utlämna nedsättande uppgifter om en person därest uppgifterna i fråga överensstämmer med verkligheten. Uppenbarligen kan i många fall inga invändningar riktas mot detta förhållande. Vad exempelvis avser publicerandet av domar som avkunnats vid allmänna domstolar bör detta anses falla inom ramen för allmänhetens intresse av legitim nyhetsförmedling. Det bör emellertid inte få vara vars och ens ovillkorliga rätt att återge för annan person nedsättande uppgifter. Undantagsvis synes det vara lämpligt att låta det kriminaliserade området omfatta jämväl meddelanden som riktigt återger vad som förevarit. Så bör enligt min uppfattning vara fallet med uppgifter om att åtal väckts mot viss person vid allmän domstol, något som enligt brottsbalken må fritt publiceras utan påföljd för uppgiftslämnaren. Följderna av denna ordning kan emellertid bli högst besvärande för den tilltalade. Om i tidning eller annat massmedium publiceras uppgift om att åtal väckts mot viss namngiven person torde vederbörande i många fall hos den stora allmänheten mer eller mindre betraktas som skyldig till vad som i åtalet lagts honom till last redan innan dom fallit i målet. Detta måste betraktas som högst otillfredsställande i de fall då domstolsförfarandet i sinom tid leder fram till en frikännande dom, som dessutom ofta inte erhåller samma spridning som uppgiften om att åtal skett. Den åtalade bör under sådana omständigheter tillerkännas ett berättigat intresse att vara skyddad mot nedsättande uppgifter riktade mot honom.

Utskottet

Reglerna i 1864 års strafflag om straff för förtal gjorde i fråga om den ärekränkandes möjlighet att fria sig från straff genom att bevisa, att det ärekränkande påståendet var sant, skillnad mellan påstående om brott och annat ärekränkande påstående. Gällde påståendet »bestämt brott eller visst slag av brott», kunde den ärekränkande fria sig från straff genom att inför domstolen förete dom, enligt vilken den utpekade begått ett sådant brott. Gällde påståendet annat än brott, var däremot bevisning i frågan, om påståendet var sant, regelmässigt icke tillåten: den ärekränkande fälldes i allmänhet till ansvar oberoende därav.

Problemet om sanningsbevisning i ärekränkningsmål har i brottsbalken, vilken trädde i kraft den 1 januari 1965, lösts på ett annat sätt. Skillnad göres icke mellan påstående om brott och annat ärekränkande påstående. Förtal är att utpeka någon såsom brottslig eller klandervärd i sitt levnads-sätt eller eljest lämna uppgift som är ägnad att utsätta denna för andras missaktning. Sanningsbevisning torde komma att tillåtas endast i fall då den som har fällt yttrandet var skyldig att uttala sig eller det eljest med hänsyn till omständigheterna var försvarligt att lämna uppgift i saken; frihet från ansvar inträder, om han visar, att uppgiften var sann eller att han hade skälig grund för den.

Vid publicering genom radio eller television är brottsbalkens regler omedelbart tillämpliga. Beträffande pressen fordras att tryckfrihetsförordningen ändras till saklig överensstämmelse med brottsbalken. Ett förslag i denna riktning har nyligen antagits slutligt av riksdagen (Rskr nr 64).

Reformen av ärekränkningsreglerna föregicks av ett långvarigt utredningsarbete och ingående överväganden under departementsbehandlingen. Att förutse, hur de nya reglerna kommer att verka i de av motionären berörda hänseendena, torde knappast vara möjligt. Snarast torde det emellertid vara skäl att förmoda, att de, främst på grund av den lösning som problemet om sanningsbevisning fått, kommer att medföra en viss utvidgning av straffbarheten för beskyllningar om brott. Oberoende härav bör det emellertid inte komma i fråga att redan nu, innan de nya reglerna ännu trätt i full tillämpning, ta upp en diskussion om att ändra dem.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att motionen II: 602 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 23 februari 1965

På konstitutionsutskottets vägnar:

GEORG PETERSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Georg Pettersson, Damström, fru Segerstedt Wiberg, herrar Sveningsson, Sörlin, Dahlberg, Karl Pettersson, Sörenson och Risberg; samt

från andra kammaren: herrar Adamsson, Nilsson i Östersund, Henningsson, Wahlund, Magnusson i Tumhult, fru Thunvall, herrar Johansson i Trollhättan, Hamrin i Jönköping, Larsson i Luttra och Westberg.

* Ej närvarande vid justeringen.